

Studium pro službu diplomatickou a konsulární ve Francii a u nás.

Václav Horák.

Na službu u úřadů zahraničních dívali jsme se vždy jinak, než na službu u jiných úřadů státních a byla vždy považována za službu velmi čestnou a velmi příjemnou. Mnohé představy o tom byly hodně neurčité a vznikly jediné proto, že až do dosažení naší samostatnosti byl v našem životě veřejném i společenském konsul nebo dokonce snad vyslanec zjevem nadmíru vzácným a pozornost vzbuzujícím.

Dnes, kdy jedná se o vybudování, po případě doplnění našich úřadů diplomatických a zastupitelských, naskýtá se nová příležitost mladým a snaživým lidem, aby se uplatnili. S druhé strany však výběr sil opravdu kvalifikovaných setkává se s jistými neshodami, neboť nemáme vlastní tradice. Dovolil bych si proto stručně poukázat na to, jaké požadavky kladly se v ohledu formálním na odborné vzdělání úředníků diplomatických a konsulárních za Rakousko-Uherska, a způsobem poněkud podrobnějším, jak tomu jest ve Francii, neboť tradice diplomacie francouzské je jednou z nejstarších a poměry francouzské jsou nám bližší, než jiných států západních.

Služba zahraniční dělí se na dvě hlavní skupiny: službu diplomatickou a konsulární. V obou těchto skupinách skládal se za Rakouska úřednický sbor z úředníků konceptních a kancelářských. Konceptním úředníkem diplomatickým stávali se pravidelně právníci s doktorátem nebo aspoň se státními zkouškami, kteří podrobili se zvláštní zkoušce t. zv. diplomatické. Podmínkou bylo, aby uchazeč vykázal se soukromým ročním důchodem nejméně 12.000 K, kromě toho byly ještě dva požadavky, ne sice zákonné, ale za to tím přísněji dodržované, totiž příslušenství ke stavu šlechtickému a k národnosti německé nebo maďarské. Úředníci kancelářští byli málo četní a neměli přesně určeného vzdělání. Stávali se jimi většinou důstojníci.

Také úřednictvo konsulární skládalo se z obou těchto kategorií. Konceptními úředníky stávali se absolventi vídeňské konsulární akademie a nedostávalo-li se jich, právníci, kteří však museli skládati ještě t. zv. zkoušku konsulární. Úřednictvo kancelářské nemělo i zde přesně určeného vzdělání, bylo však čtenější a spočívalo na něm namnoze tíže vlastní práce, neboť úřednictvo konceptní vedeno bylo velmi aristokraticky a činnost jeho omezovala se často na důstojnou reprezentaci.

Ve Francii naproti tomu, pokud jde o formální odbornou kvalifikaci, nečiní se rozdíl mezi službou diplomatickou a konsulární. Rovněž rozdělení obou úřednických sborů na zvláštní úředníky konceptní a zvláštní úředníky kancelářské neexistuje. Kvalifikace získává se dvěma zvláštními zkouškami, písemnou

(épreuve d'admissibilité) a ústní (épreuve d'admission définitive), jichž mohou se účastniti ti, kdož jsou licenciáty práv nebo filosofie (licenciés en droit, ès lettres, ès sciences) nebo ti, kdož jsou diplomováni na některé vysoké škole technické, hornické, lesnické, vojenské nebo námořní nebo ti, kdož majíce zkoušku dospělosti, jsou diplomováni na vysoké škole politické (École libre des sciences politiques à Paris). Na posléze uvedené škole studují hlavně ti, kdož pomýšlejí na kariéru diplomatickou a také ti, kdož chtějí se věnovati činnosti veřejné. Škola tato je proslulou i v cizině a studovala na ni celá řada vynikajících stát-níků (z našich na př. Dr. Kramář a Dr. Beneš). Studium na ni trvá dva roky a rozděleno je v pět sekcí:

1. Sekce administrativní.
2. Sekce národohospodářská a finanční, jež opět má oddělení pro službu veřejnou a soukromou.
3. Sekce národohospodářská a sociologická, na niž přednášejí se hlavně vědy spekulativní.
4. Sekce diplomatická.
5. Sekce všeobecná, poskytující přípravu pro veřejný život.

Pro náš případ přicházejí v úvahu obě sekce posléze uvedené. Na sekci diplomatické přednáší se jako předměty hlavní: dějiny diplomatické, právo mezinárodní („droit international“ a „droit des gens“, obé jako zvláštní předmět), současné poměry evropské a zájmy evropské mimo Evropu, zeměpis obchodní a statistický, nauka o obchodu zahraničním a zákonodárství celní, srovnávací zákonodárství obchodní a námořní a konečně z jazyků němčina, angličtina a španělština.

Na sekci všeobecné jsou hlavními předměty: srovnávací pravo-věda, ústavní dějiny předních zemí evropských kontinentů, ústavní dějiny Francie, Anglie a Spojených Států, dějiny parlamentarismu a zákonodárství ve Francii od r. 1789, dějiny diplomatické od roku 1848 současné poměry evropské a zájmy evropské mimo Evropu, současné poměry v Unii severoamerické, dějiny myšlének politických a národního ducha v Německu a v Anglii v XIX. století veřejné finančníctví a ethnografie Evropy střední a východní.

Kromě těchto přednášek povinných koná se ještě celá řada přednášek jiných, v nichž probírají se též současné otázky politické. Každý posluchač může současně studovati jen na jediné sekci školy. Po absolvování dvou let může se podrobiti diplomové zkoušce, která skládá se ze zkoušky ústní, písemné, přednášky, kterou kandidát musí konati a ze zkoušky z cizích jazyků.

Pro cizince, jichž hojně studuje na této škole, zřízeny jsou zvláštní kurzy, které je uvedou do ducha francouzské administrativy a politického života. Nutno však připomenouti, že diplomová zkouška jmenovitě pro cizince není snadnou a že často kandidát odvažuje se přihlásiti se k ní teprve po třech letech od počátku svého studia na této škole.

Počátkem školního roku 1919—1920 byly zahájeny při právnické a filosofické fakultě české university v Praze „Kursy pro službu diplomatickou a konsulární“. Trvání jejich je rozpočteno na 2 semestry a jsou pouze provisoriem, z něhož má býti vybudována vysoká škola politická na níž by většina našeho zahraničního úřednictva získávala své odborné vzdělání. Zvláštní zkoušky při nichž by kandidáti měli příležitost prokázat svou kvalifikaci, dosud zavedeny nebyly. Ráz těchto kursů je v první řadě iniciativný. Posluchači má se poskytnouti možnost, aby seznámením se s odbornou literaturou a přehledem látky získal si vlastní vědomosti soukromým studiem, neboť není možno žádnému z přednášejících, aby při malém počtu hodin během jednoho či dvou semestrů probral látku jinak než v přehledu.

Návrhů na organizaci vysoké školy politické existuje celá řada, z nichž některé uveřejněny byly v „Národě“ (roč. 1918, str. 315, 342, 355 a roč. 1919 str. 18). Většinou jich sloužila do značné míry za vzor zmíněná École libre a částečně použito bylo i zkušeností získaných na „Učení pro vědy politické“ pořádané po několik let bývalou národní stranou svobodomyšlnou. Pro úředníky konsulární, jichž hlavně bude u nás nedostatek, bude poskytovat vhodnou přípravu i Vysoká škola obchodní jejíž dva ročníky byly letos otevřeny a třetí bude zřízen rokem příštím.¹⁾

Kromě odborné vyškolenosti žádá však zahraniční služba i jiné dobré vlastnosti, jmenovitě vkus a znalosti zvyklostí společenských ovládnutím sama sebe, schopnost býti ústupným bez veliké lítosti a jistý formalism. Kromě toho i majetková nezávislost a styky společenské nebudou na škodu ani diplomatům nejdemokratičtější republiky.

Odněmčiti se ve vědě.

P. prof. Dr. F. Weyr v Základech právní filosofie na str. 236. pravi, že výsledek války nemůže mít vlivu na oceňování učenců jiných národů, neboť světovou válku nevyhlásil ani neprohrál Kant ani Schopenhauer. „Pro svou osobu popírám rozhodně, že by snad světová válka (a zvláště její výsledek) mohla nebo dokonce musela u vážných učenců českých způsobiti novou orientaci ve vědeckých názorech u způsobu pěstování cizojazyčné literatury.“ — Zdá se, že tu jde o jakési nedorozumění. Požadavek odněmčiti se ve vědě vyhlášen byl nerozhodněji, pokud vím, českými médii. Zdá se mi, že p. Weyr útočí proti něčemu, co nikdo nehlásá, a vyhýbá se tomu, co v požadavku odněmčeni je

¹⁾ Viz 5. číslo „Všehrdu“, Politická škola.